

دفتر مجلس انصار اللہ بھارت

Office Of The Majlis Ansarullah Bharat

Mohallah Ahmadiyya Qadian-143516, Distt.Gurdaspur (Punjab) INDIA

Mob:9682536974, E-Mail.: ansarullah@qadian.in

ਮੁਹੱਲਾ ਅਹਮਦੀਆ ਕਾਦੀਆਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ (ਪੰਜਾਬ)

ਸਵਰਗਵਾਸੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੀ ਸਯੱਦਹ ਅਮਤੁਲ ਕਦੂਸ ਸਾਹਿਬਾ ਪਤਨੀ ਸਵਰਗਵਾਸੀ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਮਿਰਜ਼ਾ ਵਸੀਮ ਅਹਮਦ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ

ਸੰਖੇਪ ਵਿਵਰਨ ਖ਼ੁਤਬਾ ਜੁਮਾ ਹਜ਼ਰਤ ਮਿਰਜ਼ਾ ਮਸਰੂਰ ਅਹਮਦ ਖਲੀਫਾਤੁਲ ਮਸੀਹ ਅਲ-ਖਾਮਿਸ
ਅੱਯਾਦਹੁੱਲਾ ਤਆਲਾ ਬਿਨਸਰਹਿਲ ਅਜ਼ੀਜ਼, 15 ਸਤੰਬਰ 2023 ਮਸਜਿਦ ਮੁਬਾਰਕ, ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਟਿਲਫੋਰਡ, ਯੂ.ਕੇ

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ أَمَّا بَعْدُ فَاعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ
اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ. الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ. مَلِكُ يَوْمِ الدِّينِ. إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ. اهْدِنَا الصِّرَاطَ
الْمُسْتَقِيمَ. صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ. غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ

ਤਸਹੁਦ, ਤਾਉਜ਼ ਅਤੇ ਸੂਰਤੁਲ ਫ਼ਾਤਿਹਾ ਦੀ ਤਿਲਾਵਤ ਮਗਰੋਂ ਹਜ਼ੂਰੇ ਅਨਵਰ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ :
ਇਹ ਰਬ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਮਨੁੱਖ ਵੀ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬਾਦ ਇਸ
ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਜਾਣਾ ਵੀ ਹੈ। ਪਰ ਉਹ ਲੋਕ ਸੁਭਾਗੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੇਵਲ ਨੇਕ ਯਾਦਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ
ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਦੀਨ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਉੱਤੇ ਪਹਿਲ ਦੇਣ ਦਾ ਅਮਲੀ ਨਮੂਨਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਰਬ
ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਉੱਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਹਜ਼ਰਤ ਮਸੀਹ
ਮੌਊਦ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਦੀ ਬੈਅਤ ਦਾ ਹੱਕ ਅਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ਤੇ ਅਹਮਦੀਆ ਨਾਲ ਹਕੀਕੀ
ਪ੍ਰੇਮ ਰਖਣ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਆਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਰਬ ਦੀ ਰਜ਼ਾ
ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਹਰ ਸਮੇਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਹਰ ਜੁਬਾਨ ਤੋਂ ਕੇਵਲ ਤਾਰੀਫ਼ ਭਰੇ
ਸ਼ਬਦ ਹੀ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇੰਝ ਆਂਹਜ਼ਰਤ ਸਲੱਲਾਹੇ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹਨਾਂ ਉੱਤੇ
ਸਵਰਗ ਵਾਜਬ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਇੱਕ ਹਸਤੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਾਂਗਾ। ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਮਤੁਲ ਕਦੂਸ ਸਾਹਿਬਾ
ਦਾ। ਜੇ ਹਜ਼ਰਤ ਡਾਕਟਰ ਮੀਰ ਮੁਹੱਦ ਇਸਮਾਈਲ ਸਾਹਿਬ ਰਜ਼ੀ ਅੱਲਾਹ ਅੰਨਹੋ ਦੀ ਬੇਟੀ ਅਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ
ਮਿਰਜ਼ਾ ਵਸੀਮ ਅਹਮਦ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸਨ। ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਸਲੈਹ ਮੌਊਦ ਰਜ਼ੀ ਅੱਲਾਹ ਅੰਨਹੋ ਦੀ ਬਹੁ ਸਨ
ਇਹ ਰਹਿੰਦੀ ਤਾਂ ਕਾਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਪਰ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਕੁੜੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਰਬਵਹ ਆਈ ਹੋਈ ਸਨ।
ਜਿੱਥੇ 96 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਆਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਹੋਇਆ। ਰਬ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ 1/9 ਹਿੱਸੇ ਦੀ
ਮੁਸੀਆ ਸਨ।

1951 ਈ ਦੇ ਜਲਸਾ ਸਲਾਨਾ ਦੇ ਮੌਕੇ ਉੱਤੇ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਸਲੈਹ ਮੌਊਦ ਰਜ਼ੀ ਅੱਲਾਹ ਅੰਨਹੋ ਨੇ ਆਪ ਦਾ ਨਿਕਾਹ
ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਮਿਰਜ਼ਾ ਵਸੀਮ ਅਹਮਦ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੀ। ਰੁਖ਼ਸਤੀ ਸਮੇਂ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਸਲੈਹ ਮੌਊਦ
ਰਜ਼ੀ ਅੱਲਾਹ ਅੰਨਹੋ ਆਪਣੇ ਬੇਟੇ ਦੀ ਥਾਂ, ਲੜਕੀ ਵਾਲਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਏ ਸਨ।

ਰਬ ਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਕੁੜੀਆਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮੁੰਡਾ ਦਿੱਤਾ। ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਅਮਤੁਲ ਅਲੀਮ ਸਾਹਿਬਾ ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਦਰ
ਲਜਨਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਹਨ। ਜੇ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਮਨਸੂਰ ਅਹਮਦ ਖ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਵਕੀਲੁਲ ਆਲਾ ਤਹਰੀਕੇ ਜਦੀਦ ਦੀ

ਪਤਨੀ ਹਨ । ਦੂਜੀ ਬੇਟੀ ਅਮਤੁਲ ਕਰੀਮ ਸਾਹਿਬਾ ਕੈਪਟਨ ਮਾਜਿਦ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਤਨੀ ਹਨ । ਤੀਜੀ ਬੇਟੀ ਅਮਤੁਲ ਰਊਫ ਸਾਹਿਬਾ ਡਾਕਟਰ ਇਬਰਾਹੀਮ ਮੁਨੀਬ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਤਨੀ ਹਨ । ਮਿਰਜ਼ਾ ਕਲੀਮ ਅਹਮਦ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹਨ । ਜੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ।

ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਮਿਰਜ਼ਾ ਵਸੀਮ ਅਹਮਦ ਸਾਹਿਬ ਜਦੋਂ ਆਪਣੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ ਹਾਲੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਕੁਝ ਦਿਨ ਹੀ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਆਪ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਕਾਦੀਆਂ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਲਈ ਕਾਗ਼ਜ਼ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਸਨ । ਅਜਿਹੇ ਵਿੱਚ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਉਤਾਰ ਚੜ੍ਹਾਅ ਆਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇੰਝ ਹੀ ਖਿਚਾਓ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ । ਅਹਿਜੇ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਸਲੈਹ ਮੌਊਦ ਰਜ਼ੀ ਅੱਲਾਹ ਅੰਨਹੋ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਪਤਨੀ ਦੇ ਕਾਗ਼ਜ਼ ਤਾਂ ਬਣਦੇ ਰਹਿਣਗੇ । ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਡੋ ਅਤੇ ਛੇਤੀ ਨਾਲ ਕਾਦੀਆਂ ਵਾਪਸ ਚੱਲੋ ਜਾਓ । ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਥੇ ਹਜ਼ਰਤ ਮਸੀਹ ਮੌਊਦ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਬੰਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਛੇਤੀ ਨਾਲ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਸੀਟ ਕਰਵਾਓ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਜਹਾਜ਼ ਦੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਤਾਂ ਵੀ ਤੁਹਾਡਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਚਾਰਟਰਡ ਜਹਾਜ਼ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨ ਕਰਵਾਉਣਾ ਪਏ । ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਨਮੂਨਾ ਪੈਸ਼ ਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਲੋਕ ਕਿਵੇਂ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਣਗੇ ।

ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਕੁਰਬਾਨੀ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਮਿਰਜ਼ਾ ਵਸੀਮ ਅਹਮਦ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੀ । ਉੱਥੇ ਉਮਤੁਲ ਕੁਦੂਸ ਸਾਹਿਬਾ ਦੀ ਵੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਸੀ । ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਕਦੋਂ ਕਾਗ਼ਜ਼ ਪੂਰੇ ਹੋਣਗੇ । ਹਾਲਾਤ ਖ਼ਰਾਬ ਸਨ । ਇਸ ਸਭ ਦੇ ਬਾਦ ਵੀ ਖ਼ਲਿਫ਼ਾ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੀ । ਇਸ ਲਈ ਬਹੁਤ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਅਤੇ ਦੀਨ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਉੱਤੇ ਪਹਿਲ ਦਿੱਤੀ ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਮਤੁਲ ਕੁਦੂਸ ਸਾਹਿਬਾ ਦੇ ਕਾਗ਼ਜ਼ ਬਣਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦਾ ਸਮਾਂ ਲਗਿਆ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਆਪ ਕਾਦੀਆਂ ਜਾਣ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਆਪ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੀ ਹਨ ਕਿ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਸਲੈਹ ਮੌਊਦ ਰਜ਼ੀ ਅੱਲਾਹ ਅੰਨਹੋ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਹਦਾਯਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉੱਮੇ ਨਾਸਿਰ ਦੇ ਮਕਾਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ । ਜਿੱਥੇ ਹਜ਼ਰਤ ਮਸੀਹ ਮੌਊਦ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਦੇ ਬਹੁਤ ਕਦਮ ਪਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ ਦਰਸ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ।

ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਸਲੈਹ ਮੌਊਦ ਰਜ਼ੀ ਅੱਲਾਹ ਅੰਨਹੋ ਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਨਸੀਹਤ ਫ਼ਰਮਾਈ ਕਿ ਲਜਨਾ ਦੀ ਜਮਾਅਤਾਂ ਨੂੰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨਾ ਹੈ । ਸੋ, ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਮਤੁਲ ਕੁਦੂਸ ਸਾਹਿਬਾ ਨੇ ਕਾਦੀਆਂ ਜਾ ਕੇ ਜਮਾਅਤ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਇਆ । ਆਪ ਉੱਥੇ ਜਾਂਦੇ ਹੀ ਪਹਿਲਾਂ ਜਨਰਲ ਸੈਕਟਰੀ ਕਾਦੀਆਂ ਬਣੀ । ਫ਼ਿਰ 1955 ਵਿੱਚ ਸਦਰ ਲਜਨਾ ਲੋਕਲ ਅਤੇ ਫ਼ਿਰ ਸਦਰ ਲਜਨਾ ਭਾਰਤ ਚੁਣੀ ਗਈ । ਆਪ ਦੀ ਇਹਨਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ 46 ਸਾਲ ਬਣਦਾ ਹੈ ।

ਹਜ਼ਰਤ ਖ਼ਲੀਫ਼ਾਤੁਲ ਮਸੀਹ ਰਾਬੇ ਰਹਿਮਾਉੱਲਾਹ ਨੇ ਲੰਦਨ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਬਾਦ ਪਹਿਲੇ ਖ਼ੁਤਬਾ ਜੁਮਆ ਵਿੱਚ ਯੂਰੋਪ ਵਿੱਚ ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੇਤੁ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿੱਤੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਮਤੁਲ ਕੁਦੂਸ ਸਾਹਿਬਾ ਜੋ ਸਦਰ ਲਜਨਾ ਭਾਰਤ ਸਨ । ਆਪ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਲਜਨਾ ਭਾਰਤ ਨੇ ਵਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਕਰਨ ਦੀ ਤੌਫ਼ੀਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ । ਆਪ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਗਹਿਣੇ ਇਸ ਤਹਰੀਕ ਵਿੱਚ ਪੈਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ।

1991 ਈ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਹਜ਼ਰਤ ਖਲੀਫ਼ਾਤੁਲ ਮਸੀਹ ਰਾਬੇ ਰਹਿਮਾਹੁੱਲਾਹ ਕਾਦੀਆਂ ਗਏ ਤਾਂ ਇਸ ਮੌਕੇ ਉੱਤੇ ਆਪ ਰਹਿਮਾਹੁੱਲਾਹ ਨੇ ਲਜਨਾ ਕਾਦੀਆਂ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜ਼ਿਕਰ ਫ਼ਰਮਾਇਆ । ਆਪ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਰਬ ਦੀ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਲਜਨਾ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ । ਪਰ ਕਾਦੀਆਂ ਦੀ ਲਜਨਾ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਕਹਿ ਸਕਣਾ ਕਿ ਵਿੱਤੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਵਿੱਚ ਬੇ-ਮਿਸਾਲ ਨਮੂਨੇ ਵਿਖਾਉਣ ਵਾਲੀ ਹੈ ।

ਅਮਤੁਲ ਕੁਦੂਸ ਸਾਹਿਬਾ ਨੇ ਕੁਰਆਨ ਕਰੀਮ ਦੀ ਬਹੁਤ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ । ਕਾਦੀਆਂ ਦੀ 250 ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਰਆਨ ਕਰੀਮ ਪੜ੍ਹਾਇਆ । ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਐਫ਼. ਏ ਆਦਿ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਤਿੰਨ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਕਾਦੀਆਂ ਆ ਕੇ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਆਪ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਵਾਦ ਨਾਲ ਕੁਰਆਨ ਕਰੀਮ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੀ । ਆਪ ਨੇ ਲਜਨਾ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ । ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬਹੁਤ ਗ਼ੈਰ ਮਾਮੂਲੀ ਖ਼ੁਬੀ ਸੀ । ਆਪ ਦੀ ਬੇਟੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹਨ ਕਿ ਆਪ ਨੇ ਸਾਡੇ ਅੱਬਾ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ । ਬਹੁਤ ਮੰਦੇ ਹਾਲਾਤ ਸਨ । ਦੁਪਹਿਰ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਮੂੰਗੀ ਦੀ ਦਾਲ ਹੁੰਦੀ ਸੀ । ਅੱਬਾ ਨੇ ਦੁੱਧ ਦਹੀ ਲਈ ਇੱਕ ਮਝ ਰੱਖੀ ਸੀ । ਕੋਈ ਮਹਿਮਾਨ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਜੇ ਕੁਝ ਮਿਲਦਾ ਆਪ ਬਿਨਾਂ ਸੰਕੋਚ ਦੇ ਪੈਸ਼ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ।

ਆਪ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਪਤਨੀ ਸਨ । ਐਖੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਸਾਥ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਸਨ । ਕਦੇ ਕੋਈ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ । ਜੇ ਵੀ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਮਿਲਦਾ । ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਉਸੇ ਵਿੱਚ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਦੀ । ਸਫ਼ਾਈ ਪਸੰਦ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਲੀਕੇ ਵਾਲੀ ਔਰਤ ਸਨ । ਅੰਤਿਮ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਆਪ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਸੁਣਦੀ ਸਨ । ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਦ ਵੀ ਬਹੁਤ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕੀਤਾ । ਜਦੋਂ ਹਾਲ ਪੁਛਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸਦਾ ਅਲਹਮਦੇ ਲਿੱਲਾ ਕਹਿੰਦੀ । ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੁੜੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੁਰਆਨ ਪੜ੍ਹਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗ਼ਲਤੀ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਉੱਮੀ ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਉਥੋਂ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦੀ ਸਨ । ਇੰਝ ਲਗਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਰਆਨ ਯਾਦ ਹੋਵੇ ।

ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਦੇ ਮੌਕੇ ਉੱਤੇ ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਬਾਦ ਵੀ ਸਦਾ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੁੰਦੀ । ਕਾਦੀਆਂ ਦੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਲਾਈ ਸਿਖਾਉਂਦੀ । ਆਪ ਨੇ ਕਾਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਜੁਲ ਕੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਇੱਕ ਕਲਚਰ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ।

ਵੰਡ ਦੇ ਬਾਦ ਰਤਨ ਬਾਗ਼ ਲਾਹੌਰ ਅਤੇ ਫ਼ਿਰ ਰਬਵਹ ਦੇ ਕੱਚੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਰਤ ਅੱਮਾ ਜਾਨ ਰਜ਼ੀ ਅੱਲਾਹ ਅੰਨਹਾ ਨੂੰ ਕੁਰਆਨ ਕਰੀਮ ਅਤੇ ਮਲਫੁਜ਼ਾਤ ਸੁਣਾਉਣ ਦੀ ਤੌਫ਼ੀਕ ਮਿਲਦੀ ਰਹੀ । ਆਪ ਨੇ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਵਸੀਅਤ ਦਾ ਚੰਦਾ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਅਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ । ਇੰਝ ਹੀ ਤਹਰੀਕ-ਏ-ਜਦੀਦ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਅਵੱਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ । ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਮਾਜ਼ ਪਹਿਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਨਸੀਹਤ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੀ ।

ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪ ਨੇ ਪਾਲਿਆ । ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਚੰਗੀ ਤਰਬੀਅਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਫ਼ਿਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਏ । ਜ਼ਮਾਨਾ ਦਰਵੈਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਕਿ ਵਿੱਤੀ ਹਾਲਾਤ ਬਹੁਤ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਨ । ਕਿਸੇ ਦਰਵੈਸ਼ ਦੀ ਬੇਟੀ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਆਪ ਆਪਣਾ ਗਹਿਣਾ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਲਈ ਦੇ ਦਿੰਦੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤਕ ਦਿਲ ਕਰੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪਾਓ, ਫ਼ਿਰ ਕਿਸੇ ਦੂਜੀ ਬੱਚੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਗਹਿਣਾ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ । ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਅਮਾਨਤਾਂ ਆਪ ਦੇ ਕੋਲ ਰੱਖਦੇ ਅਤੇ ਆਪ ਬਹੁਤ ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਸਾਰੀਆਂ ਅਮਾਨਤਾਂ ਦਾ ਖ਼ਿਆਲ ਰੱਖਦੀ । ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ

ਬਚਿੱਆਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਜਾਂਚ ਸਿਖਲਾਈ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਾਜ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ, ਦਰਵੈਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਈਦੀ ਦੇਣ ਆਪ ਜਾਂਦੀ ।

ਆਪ ਦੇ ਬੇਟੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਮਹਿਮਾਨ ਦਾਰੁਲ ਮਸੀਹ ਵਿੱਚ ਰੁਕਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਉੱਮੀ 11-12 ਸਾਲ ਦੇ ਬਚਿੱਆਂ ਨੂੰ ਆਪ ਟਰੈਨਿੰਗ ਦਿੰਦੀ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਕਮਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣਾ ਹੈ । ਸਰਕਾਰੀ ਉਹਦੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜਮਾਅਤ ਬਾਰੇ ਦੱਸਾ ਕਰਦੀ । ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਖਿਆਲ ਰੱਖਦੀ ।

ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਮਿਰਜ਼ਾ ਵਸੀਮ ਅਹਮਦ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਆਕਾਲ ਚਲਾਣੇ ਮਗਰੋਂ ਦਸ ਸਾਲ ਕਾਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰਹੀ । ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਬਿਮਾਰ ਰਹਿਣ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰਬਵਹ ਲੈ ਗਈ । ਇਸ ਦੇ ਬਾਦ ਵੀ ਇਹ ਹੀ ਕਹਿੰਦੀ ਸਨ ਕਿ ਮੈਂ ਖ਼ਲੀਫ਼ਾ ਦੀ ਆਗਿਆ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬਹੁਤਾ ਚਿਰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ । ਮੈਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਆਪ ਜਦੋਂ ਤਕ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁਣ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਹਨ ।

ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗ਼ੈਰ ਮੁਸਲਿਮ ਵੀ ਆਪ ਦੇ ਜਨਾਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਏ । ਕਾਦੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕ ਆਪ ਤੋਂ ਅਤੇ ਆਪ ਕਾਦੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਦੀ ਸਨ । ਕਾਦੀਆਂ ਦੀ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਪੱਤਰ ਆਏ ਹਨ । ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਆਪ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਇੰਝ ਹੀ ਕਾਦੀਆਂ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਔਲਾਦਾਂ ਨੇ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਮਾਂ ਵਾਂਗ ਪਾਲਿਆ ।

ਖ਼ਿਲਾਫ਼ਤ ਨਾਲ ਆਪ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸ਼ਰਧਾ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਸੀ । ਨਿਮਰਤਾ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਵਫ਼ਾ ਦਾ ਜਿਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਹਜ਼ਰਤ ਖ਼ਲੀਫ਼ਾਤੁਲ ਮਸੀਹ ਅੱਸਾਨੀ ਰਜ਼ੀ ਅੱਲਾਹ ਅੰਨਹੋ ਨਾਲ ਪ੍ਰਕਟਾਵਾ ਕੀਤਾ । ਉਹ ਸੰਬੰਧ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਵੀ ਉਹੀ ਸੰਬੰਧ ਕਾਯਮ ਰਿਹਾ । ਇਹ ਇੱਕ ਮਿਸਾਲ ਹੈ । ਇੱਥੇ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲੀ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਅਦਬ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ । 2005 ਵਿੱਚ ਕਾਦੀਆਂ ਗਿਆ ਤਾਂ ਚਿੰਤਾ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ । ਫਿਰ ਹਰ ਮੁਲਾਕਾਤ ਉੱਤੇ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਜੇ ਸ਼ਕਲ ਤੋਂ ਪ੍ਰਕਟ ਹੁੰਦੀ ਸੀ । 2005 ਵਿੱਚ ਬਿਮਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਦ ਵੀ ਕਾਦੀਆਂ ਤੋਂ ਵਾਪਸੀ ਦੇ ਸਫ਼ਰ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਤਕ ਆਈ । ਰਬ ਸਵਰਗ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਰਜਾਤ ਉੱਚੇ ਕਰੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਚਿੱਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਨੇਕੀਆਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਤੈਫ਼ੀਕ ਬਖਸ਼ੇ । ਆਮੀਨ

ਕਾਦੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਜਿਸ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਰੱਖਿਆ । ਰਬ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੈਫ਼ੀਕ ਬਖਸ਼ੇ ਕਿ ਉਹ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਸੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਰਹਿਣ । ਹੁਣ ਕਾਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਰਤ ਮਸੀਹ ਮੈਦੂਦ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਰਬ ਕਰੇ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਹੋ ਜਾਣ ਕਿ ਕੋਈ ਉੱਥੇ ਜਾ ਸਕੇ । ਰਬ ਸਵਰਗ ਵਿੱਚ ਮਰਹੂਮਾ ਦੇ ਦਰਜਾਤ ਉੱਚੇ ਕਰੇ । ਆਮੀਨ

ਹਜ਼ੂਰੇ ਅਨਵਰ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਮੁਹੱਮਦ ਅਰਸ਼ਦ ਅਹਮਦੀ ਸਾਹਿਬ ਆਫ ਯੂ.ਕੇ ਦਾ ਜਨਾਜ਼ਾ ਹਾਜ਼ਰ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਅਹਮਦ ਜਮਾਲ ਸਾਹਿਬ ਅਫਰੀਕਨ ਅਮਰੀਕਨ ਦਾ ਜਨਾਜ਼ਾ ਗਾਇਬ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਅਤੇ ਮਰਹੂਮੀਨ ਦੇ ਗੁਣ ਵੀ ਬਿਆਨ ਫ਼ਰਮਾਏ ਅਤੇ ਸਵਰਗ ਵਿੱਚ ਦਰਜਾਤ ਉੱਚੇ ਹੋਣ ਲਈ ਦੁਆ ਕੀਤੀ ।

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ! اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ تَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِيْنُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنُوْمِنُ بِهٖ وَنَتَوَكَّلُ عَلَيْهِ وَنَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنْ شُرُوْرِ اَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ اَعْمَالِنَا مِنْ يَّهْدِيْهِ اللّٰهُ فَلَا مُضِلَّ لَهٗ وَمَنْ يُضِلِلْهُ فَلَا هَادِيَ لَهٗ وَنَشْهَدُ اَنْ لَا اِلَهَ اِلَّا اللّٰهُ وَنَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهٗ وَرَسُوْلُهٗ عِبَادَ اللّٰهِ رَحِمَكُمُ اللّٰهُ اِنَّ اللّٰهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْاِحْسَانِ وَاِيْتَاءِ ذِي الْقُرْبٰى وَيَنْهٰى عَنِ الْفَحْشَاۗءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُوْنَ اذْكُرُوا اللّٰهَ يَذْكُرْكُمْ وَاذْعُوْا يُسْتَجِبْ لَكُمْ وَلِذِكْرِ اللّٰهِ اَكْبَرُ۔